

Người Thầy Không Dám Đứng Lớp

NGUYỄN VĂN SÂM

Nhà văn thường nhìn chuyện đời theo con mắt vừa ngây thơ vừa đầy chủ quan mà chính họ không hay biết.

NVS

Tôi chưa biết mình nên ngồi vào bàn nào. Đứng lửng thững, xớ rớ giữa phòng, chung quanh lăm cặp mắt ngó mình thì dị quá. Bối rối. Chờ đợi như lúc nhỏ chờ người lớn ai đó chọn giùm để mình khỏi một quyết định khó cân phân. Cũng hơi lâu. Thôi thì tự lo vậy, ai cũng bận bịu bận bè, cũng tíu tíu tay bắt mặt mừng người quen có khi vài ba năm mới gặp lại. Ai cũng lo chào người mới đến, gần như quên hết hoạt cảnh chung quanh. Tôi liếc mau một vòng. Bàn Giáo Sư thì nghiêm chỉnh phát sợ, thầy cô đều trên dưới bảy mươi, lại chỉ có độ một phần ba là quen mặt, chắc khó nói chuyện cho thuận tai thuận miệng. Bàn học trò thì chắc chắn vui hơn, trẻ trung, có bàn mình quen biết hầu hết. Tôi ngồi xuống một bàn khi thấy vài nụ cười chào đón quen quen, bàn của các *Núng*. Như vậy dễ xử cho ban tổ chức, dễ cho mình khỏi lấn cấn.

Những câu chuyện cũng rôm rả như thường lệ dầu tôi ít nói, chỉ góp phần bằng tiếng cười hay những câu vuốt đuôi biểu đồng tình. Như là đến tuổi nào đó thì tính bén nhạy trong sự phát ngôn không còn nữa, những gì mình muốn nói hầu như đã có người nói giùm vài phút trước. Và trí mình luôn luôn lơ mơ suy nghĩ nầy nọ về câu nói đó tuy rằng nó cũng chẳng quan trọng hay mới mẻ gì cho lắm. Cứ như vậy trí tôi nhảy theo đuôi những câu nói trong khi chính mình im như củ khoai, ngồi thừ mơ màng.

Và tôi vui với bàn của mình. Chỉ cần cười góp cũng đủ lãng quên đời. Nâng ly vô vô dầu uống chẳng bao nhiêu, thiên hạ năm mươi hay *chăm phần chăm* tôi chỉ uống từng ngụm nhỏ, tiếng vô

cũng nhỏ nhẹ, góp phần có mặt, góp hào hứng nhiều hơn là hưởng ứng *uống, vô*.

Và câu chuyện này dẫn đến chuyện kia tôi quên mất là mình đi với vợ, với bạn.

Một cái vỗ vai thân mật:

- Mà tính ngồi đây luôn với mấy rể hả? Qua ngồi với tụi tao đi!

Tôi ngược lên cùng lúc với những tiếng chào nho nhỏ của nhiều người chung bàn chào người mới nói: “Thưa thầy, Thưa thầy”.

Có tiếng nói nhỏ của người biết chuyện:

- Thầy Tâm đó, xưa ông chuyên môn đi tới gần cổng trường mới nhét áo vô quần, vừa ra khỏi lớp là kéo áo bỏ ra ngoài liền, rủ học trò đi đánh bi-da.

- Không tao ngồi đây được rồi. Xin miễn cho lên ngồi chiếu trên lúc này. Bồn phận các *núng* là ngồi chung bàn với nhau. Nhường bàn quý Thầy lại cho tụi bây.

Thằng bạn tôi uống cạn ly với vài người học trò già của nó rồi khật khưỡng đi qua bàn khác. Chắc chắn là hấn ta đi qua bàn khác, ông trời con này chẳng chịu về bàn mình liền đâu, tôi biết chắc mẩm điều đó. Một người thân mật nói với tôi:

- Bàn *núng* của mình vui ha! Năm nay *núng* lại về nữa ta!

Tôi gật đầu cười, trong khi hát hàm về phía người bạn vừa mới đi:

- Chừng nào anh ta còn sống thì tôi còn về. Đó là cái cơ dễ thương phải không các *núng* rể?

Một anh khác:

- Già như *núng* còn đi được là tốt quá rồi. Nghe nói ngồi máy bay mấy chục giờ liền. Cũng mệt. Khá lắm đó!

Một câu khen hình như của người thiệt biết chuyện, nói lớn mà không cần biết nói với ai:

- *Núng* coi đầu bạc trắng nhưng tâm hồn còn trẻ trung chán, ngồi với anh em mình thì hợp quá. *Núng* về để tìm tòi sách vở cũ xưa, nhứt là sách Nôm.

Nhiều người day qua hỏi nhỏ bạn ngồi kế “*Sách Nôm là sách gì?*”

Tôi lên tiếng, cũng là cái phao đổi thay đề tài:

- Sách của ông bà mình viết trước khi người Pháp đến nước ta, trước khi có chữ quốc ngữ. Loại chữ đó già còn hơn ông cố tôi, lâu rồi, hiện giờ còn rất ít người biết.

Một anh chàng ngổ ngáo lớn tiếng vui vui:

- Bù trất. Biết chết liền. Thôi kệ nó ba cái chữ Nôm, mình vô chút coi! Khát nước rồi.

Không khí coi bộ vui hơn. Tôi hào hứng cũng uống hai ba ngụm lớn.

Một người hơi chững chạc, ngập ngừng hỏi:

- Hình như anh trước đây có dạy ở trường này?

- Ờ, có mà như không có, tôi về trường nhận việc cuối năm 1963, vừa ngay sau khi ông Diệm bị đảo chánh, lâu lắm rồi, lúc vừa mới bước qua tuổi hai mươi vài năm. Thế nhưng lại không dám đứng lớp. Chuyện hơi dài dòng.

Cả bàn im phăng phắc.

***

Người thanh niên rụt rè trình Sự Vụ Lịnh cho ông Hiệu Trưởng, cũng thuộc lứa tuổi mình. Ông Hiệu Trưởng thân mật mời khách ngồi xuống ghé trước mặt rồi xin phép khách chờ chút xíu, cầm Sự Vụ Lịnh qua phòng nói là nhờ Giám Học xếp giờ liền.

Độ mười phút sau ông về, tươi cười:

- Anh bắt đầu dạy tuần tới nha, bây giờ cũng lỡ cỡ, tuần tới dạy nguyên tuần cho tiện, anh dạy 12 giờ. Hai lớp Đệ Tam, một lớp Đệ Ngũ, Việt Văn, hai lớp Đệ Thất, Công Dân.

Khách chỉ cười, không phát biểu ý kiến. Họ biết mình tay mơ nên chỉ xếp những lớp nhẹ nhàng. Lớp Đệ Tam học trò ít chuyên cần, nhứt là môn Việt Văn, không có chuyện mất căn bản nên học sinh thường dưỡng sức cho năm sau.

Một lúc sau Giám Học bước vào, đi với người anh của khách:

- Anh Xuân, xin giới thiệu, anh Thơm, bạn cùng khóa với tôi ở Đại Học Sư Phạm, anh của ông Giáo Sư mới này.

Không khí coi bộ thân mật hơn.

Ông Hiệu Trưởng nói trong khi dượng đứng dậy:

- Anh Lục, sao mình không dẫn anh S. đi một vòng thăm lớp của anh ấy cho quen lớp, quen học trò?

Bốn người ra tới cửa văn phòng thì ông nói thêm:

- Mà thôi! Nhờ anh! Tôi sực nhớ lại là mình còn mấy chuyện cần giải quyết liền.

Khách thả bàn toán trong trí: Ông Hiệu Trưởng ngoại giao ghê, và tế nhị nữa. Có thể ông muốn để không khí thân mật lại cho ba người vốn quen biết nhau trước.

Đến trước một lớp đang im phăng phắc, Lục nói nhỏ:

- Lớp của anh Sơn, dạy Lý Hóa. Sơn dạy hay, vui mà học sinh đều ngán vì thường bị truy bài.

S. nheo mắt với Sơn. Biết nhau quá mà! Tối qua cả bọn đi đánh bi-da trả tiền bàn và châu cà phê, về khuya bị chủ nhà khóa cổng, Thầy giáo phải tháo giày để leo rào vô. Sáng nay trông hấn nghiêm chỉnh khác thường.

Một cô học trò áo dài trắng thanh tú cầm viên phấn, tay buông lỏng, đang đứng trước bảng đen, dáng e thẹn ngại ngùng khi thấy khách.

Lại một màn giới thiệu thầy mới cho tuần tới.

Cả lớp hơi ồn ào bàn tán. Ánh mắt cô học trò đang đứng trên bảng, liếc nhìn đánh giá người thầy mới. S. thấy đôi mắt đẹp, trong sáng và thơ ngây. Cặp mắt có chút hoang dại của người Miên với tròng đen tròn lớn, vành mắt sâu, chút lẳng mạn và cao sang của người Tàu của một chút xéch nhẹ thật nhẹ ở đuôi mắt. Người con gái cúi đầu xuống nhìn chân mình như bối rối. S. kéo nhẹ áo hai người kia nhắc là thôi để Sơn nó làm việc...

Và tôi ở lại nhà trọ của các bạn chơi hoang luôn cả tuần để rồi về Sài Gòn không xuống nữa.

Vậy đó, tôi đến và đi như cơn gió thoảng. Bước vào lớp như một người sẽ làm thầy, và bỏ trường đi vì trốn chạy một ánh mắt.

Có nhiều tiếng ồ ồ, ngạc nhiên và suy nghĩ.

Người ngồi kế bên hỏi S.

- *Núng* vẫn còn chưa nói hết. Có gặp ánh mắt, có thấy một cử chỉ nhưng tại sao bỏ trường, chúng tôi vẫn chưa hiểu.

Chuyện không có gì. Nhưng phải nói cho dài dòng tâm sự. Tôi thích tỉnh nhỏ yên bình, yêu những ngôi chùa Miên có kiến trúc Khmer đặc biệt màu vàng với nhiều đường nét cong cong. Những địa danh Kế Sách, Xẻo Gừa, Bó Thảo, Vũng Thơm, Đại Ngãi, cù lao Dung, Bãi Xàu... Với những cánh đồng lúa mát tận chơn trời quyến luyến lòng tôi. Chùa Năm Ông, Chùa Ông Bồn, Bún mắm, Bánh pía, mè lấu... đặc danh, và những người đàn bà Miên nói tiếng Việt lơ lơ thiệt thà cho tôi một cảm giác thiệt là thanh bình dầu trong một đất nước đương có chiến tranh. Thế nhưng có một sự kiện nho nhỏ... Tiếc quá! Cô nữ sinh có đôi mắt mê hồn kia lại ở kế bên nhà trọ của chúng tôi. Di của nàng làm chủ nhà trọ và nấu cơm cho các thầy. Người di thường nhờ nàng dọn cơm cho chúng tôi. Sự bền lến rứt rề ban đầu đã từ từ vơi đi. Tôi thấy thích cặp mắt đó. Những ngày chót của tuần lễ trên bàn dùng làm phòng khách có cắm nhiều hoa. Tôi nghĩ rằng mình không nên dạy ở đây vì có một người con gái đương chờ tôi ở Sài Gòn. Tôi trốn chạy để bảo vệ một ánh mắt đẹp miền quê thì đúng hơn.

Câu chuyện riêng tư này kể ra chỉ có mục đích trả lời câu hỏi trên.

Có tiếng ai đó trầm ngâm, giọng triết lý:

Thật ra là trốn chạy ánh mắt của lương tâm, ánh mắt Caen.

Vâng! Đúng! Mọi chuyện đều có thể xảy ra. Khi thấy mầm xấu bắt đầu xuất hiện thì phải hủy nó ngay. Để cho tới khi đã thành cây thì hơi khó. Ở đây nếu nói là Tình Yêu thì tự thân nó là điều thánh thiện, nhưng có lẽ trong vị trí của tôi lúc đó, sự nghiêm khắc với chính mình là điều cần thiết, dù sao tôi cũng mới ra trường, sự nghiệp giáo dục là một lý tưởng của tôi...

Gần năm mươi năm rồi, tôi vẫn còn nhớ vóc dáng mảnh mai đó, cặp mắt man dại và đài các pha trộn hai ba dòng máu đó, nhưng không có ý định đi tìm quá khứ. Định mệnh con người như sự di

chuyển của những thiên thể và những đám tinh vân trong vũ trụ. Hội tụ đầy đủ những điều kiện nào đó thì hai bên được gặp nhau, khi điều kiện hết thì cuộc hành trình của ai tiếp tục theo quỹ đạo nấy. Điều kiện khoa học đó ông bà mình gọi bằng từ dễ hiểu là *duyên*. Có duyên thì *gặp* không có duyên thì *lìa*. Sự suy nghĩ của mỗi người để quyết định tạo sự hợp/lìa cũng là do cái duyên điều khiển, thúc đẩy gián tiếp mà ta không hay biết.

Hình như sau câu nói của S. tất cả chín *núng* ngồi cùng bàn đều quay về tìm *ánh mắt duyên* của mình.

S. nói thêm sau khi hợp một ngụm bia:

Chúng ta không cải sửa được điều đã xảy ra. Ánh mắt kia tôi đã chọn thái độ là buông cho mất đi để bảo toàn nó. Sau đó thì dầu muốn cũng không thể nào tìm lại được nữa. Thế nhưng đây cũng chưa chắc là điều thiệt thòi. Có được ánh mắt của lương tâm không phải là chuyện dễ. Và có được một ánh mắt để làm hành trang trong đời còn quý hơn là chiếm đoạt nó...

Dường như bàn của các *núng* im lặng hơn các bàn chung quanh, ít nhất cũng là năm bảy phút. Tiếng nhạc hơi ồn nhưng giọng ca lãnh lót của cô ca sĩ mới nổi lách mấy câu *Nỗi Buồn Hoa Phượng* của nhạc sĩ Thanh Sơn nghe tê tái không diễn tả được: *Ngày mai xa cách, hai đứa hai nơi. Phút gần gũi nhau mất rồi... Người xưa biết đâu mà tìm.*

Victorville, CA, June 2012

(Viết riêng cho tập san Kỷ niệm 50 năm thành lập trường Hoàng Diệu)

Ghi Chú: Núng, Tiếng để gọi anh rể của người vùng Sóc Trăng, Bạc Liêu, có nguồn gốc từ tiếng Tiều như chế, hia, chệt, tía...

NGUYỄN VĂN SÂM

Nguồn: <http://newvietart.com/index3.5525.html>

Chuyển đến: **Nam Giao**

Ngày 15/12/2014

www.vietnamvanhien.net